

ESZTÉTIKA

Jász Borbála

Filozófia és Tudománytörténet Tsz

E. ép. 611.

jasz.borbala@filozofia.bme.hu

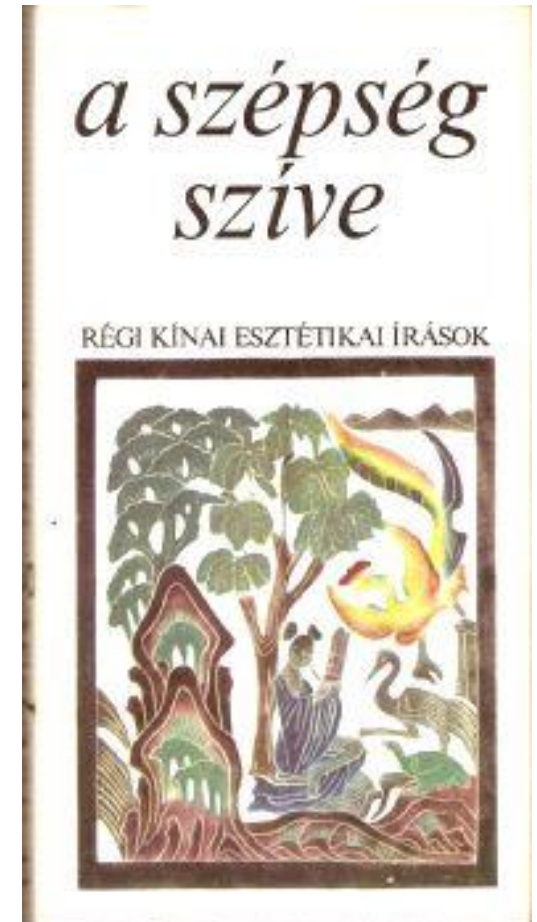
www.facebook.com/groups/esztetika.bme

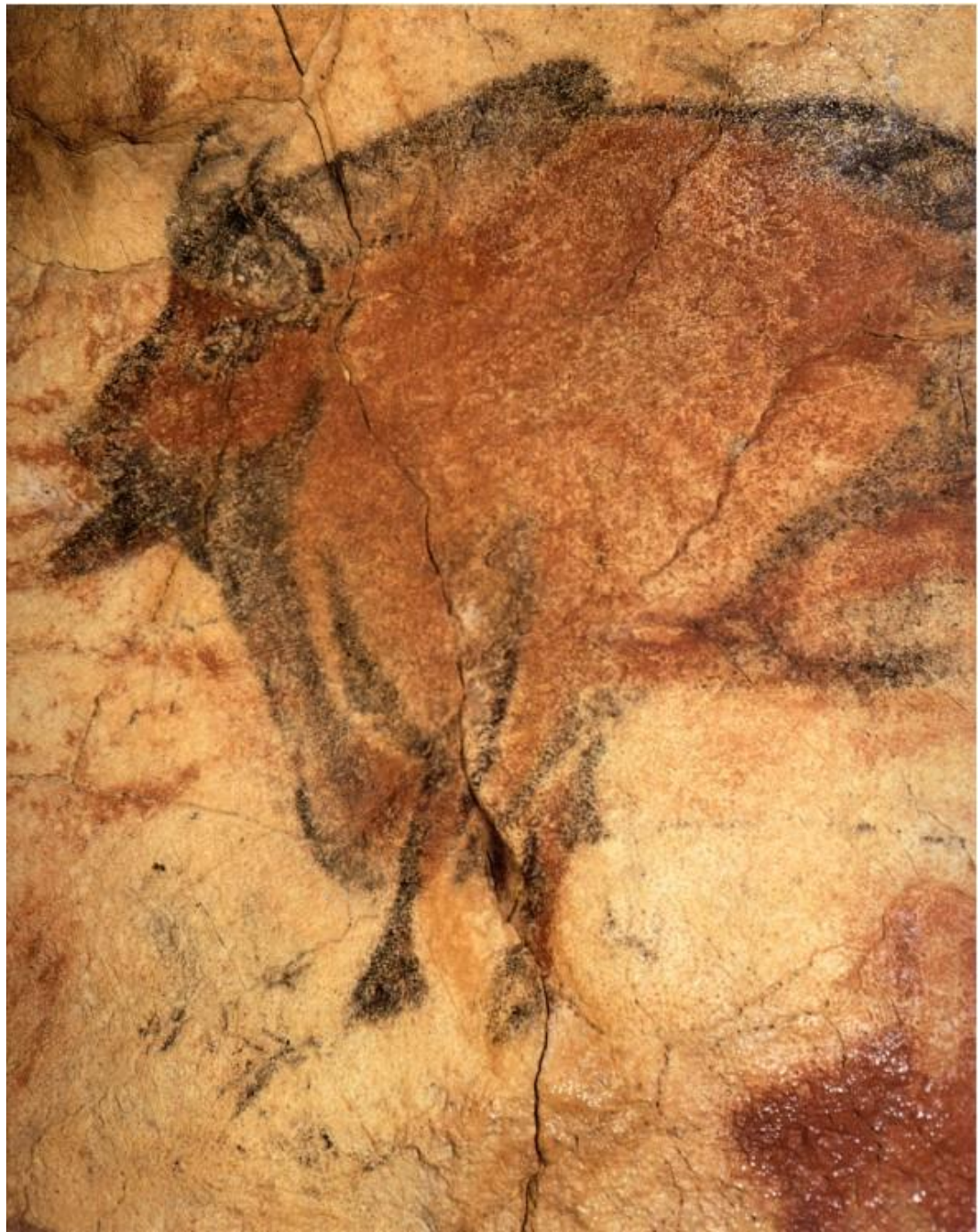
Esztétika

- A görög *αἰσθητική* "aisthetike" aisztheszisz szóból származik, amely észlelést és érzékelést jelent.
- Kezdeteit Európában a görög gondolkodáshoz, s elsősorban két nagy klasszikusához, Platónhoz és Arisztotelészhez kapcsoljuk, akik összefoglalói és továbbfejlesztői a korábbi elképzeléseknek.
- Kalokagathia: kalos (szép) + agathos (jó)

Esztétika, szépség

- A szépről gondolkodásnak gazdag hagyománya van a különböző kultúrákban.
- Mint fogalom a széppel, illetve a művészettel való elméleti foglalatосkodást jelenti.

Az esztétika mint filozófiai diszciplína

- A 18. századi angol és német gondolkodásban vált önálló diszciplínává. A fogalmat első alkalommal Alexander Gottlieb Baumgarten használta hasonló című munkájában.
- Az ízlés filozófiája. Shaftesbury, Hume

Az esztétikum, a művészet autonómiája

- Immanuel Kant választja el egymástól a megismerés, az erkölcsiség és az esztétika, az igaz, jó és szép területeit.

A művészet elméleti kontextusai

- Esztétika
- Művészetfilozófia
- Művészetelmélet
- Művészettörténet
- Műkritika

Művészettörténet

- A művészet (műalkotások, korszakok, művészek) történetének elrendezése
- De mi adja az alkotások belső kapcsolatát?
Stílustörténet?
- Vö. **Marosi Ernő** előadása a Mindentudás Egyetemén: Művészettörténet – az emlékezés tudománya?
<http://www.mindentudas.hu/marosi/index.html>

Mű(vészeti) kritika

- Konkrét művek, jelenségek értékelő megítélése.
- A születő minőség, kiválasztás.

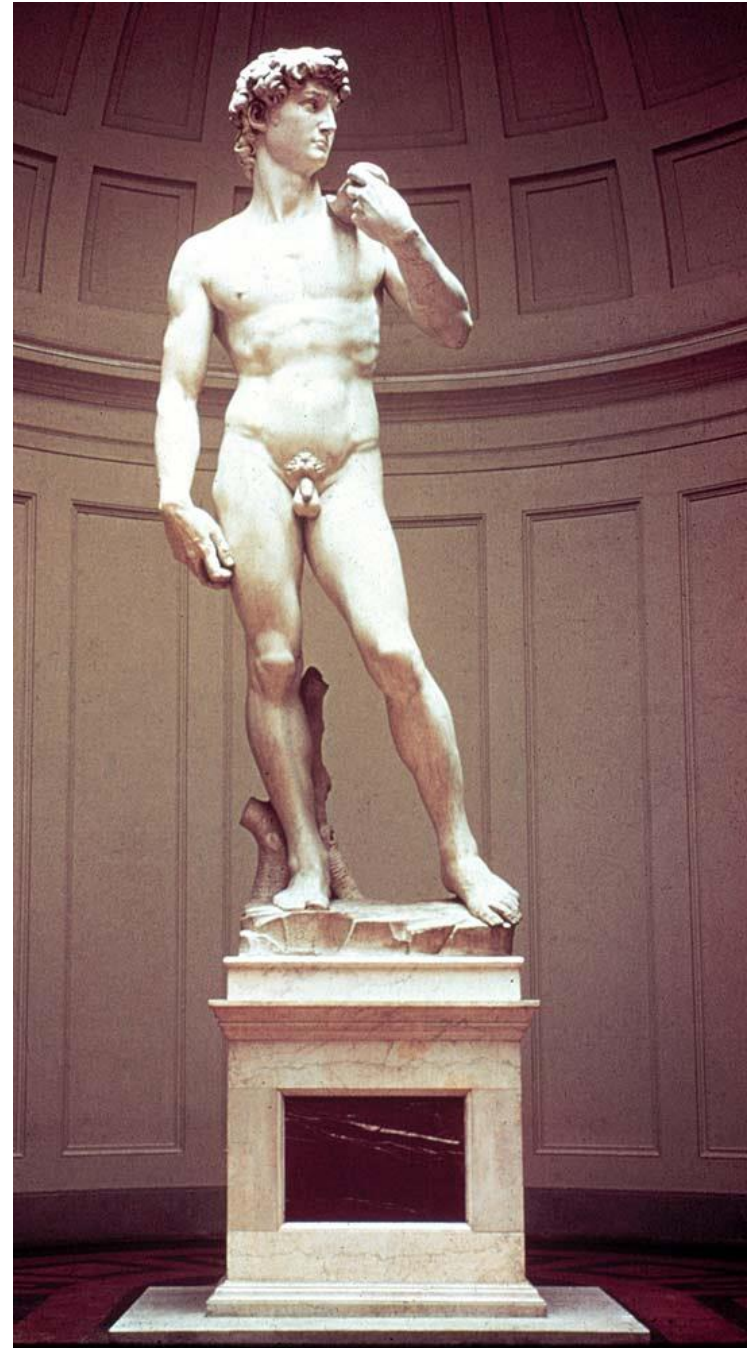
-
- Elmélet és gyakorlat
 - Vizuális és tárgyi kultúra: képzőművészet, építészet, design
 - Közös megbeszélések, viták az egyéni feldolgozások alapján

Mit nevezünk művészetnek?

- Azokat a dolgokat, amelyeket a művészek művészetnek neveznek.
- Azokat a dolgokat, amelyeket a műértők (a műkritikusok) művészetnek neveznek.
- Azokat a dolgokat, amelyeket én művészetnek nevezek.
- Azokat a dolgokat, amelyek kiállítótermekben láthatók.
- Azokat a dolgokat, amelyeknek belső művészeti értékei vannak.
- Azokat a dolgokat, amelyek művészi hatást váltanak ki a szemlélőből.
- Azokat a dolgokat, amelyeket a közvélekedés művészetnek tart.

„nevezünk”

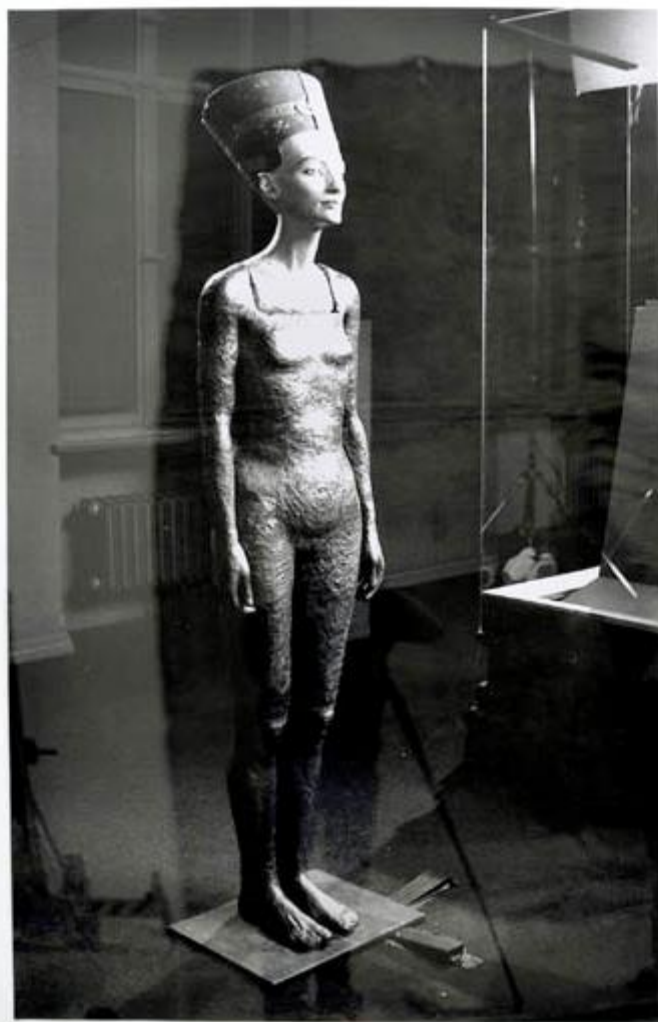
- Definíció, gyakorlat („nyelvjáték”, családi hasonlóság)
- Alkotó – mű - befogadó
- **Alkotó:** mesterség és alkotás. A zseni: szabályok nélkül alkot. (A befogadó oldaláról: beleérzés.)
- **A mű:** az alkotóról levált, önállósult, önmagában tanulmányozható mű. Értelmezés, kritika. Közvetítés szükséglete. A jelentés nem magától értetődő. Többértelműség. Struktúra, nyelv
- **Befogadó:** nincs mű olvasat, befogadás nélkül. Hatástörténet. Változó olvasatok.
- Van-e önálló jelentés vagy én látom bele.
- **Intézmények:** galériák, múzeumok, iskola, tudomány, kritika.
- Közvélemény, közvélekedés
- Idő

Kis Varsó

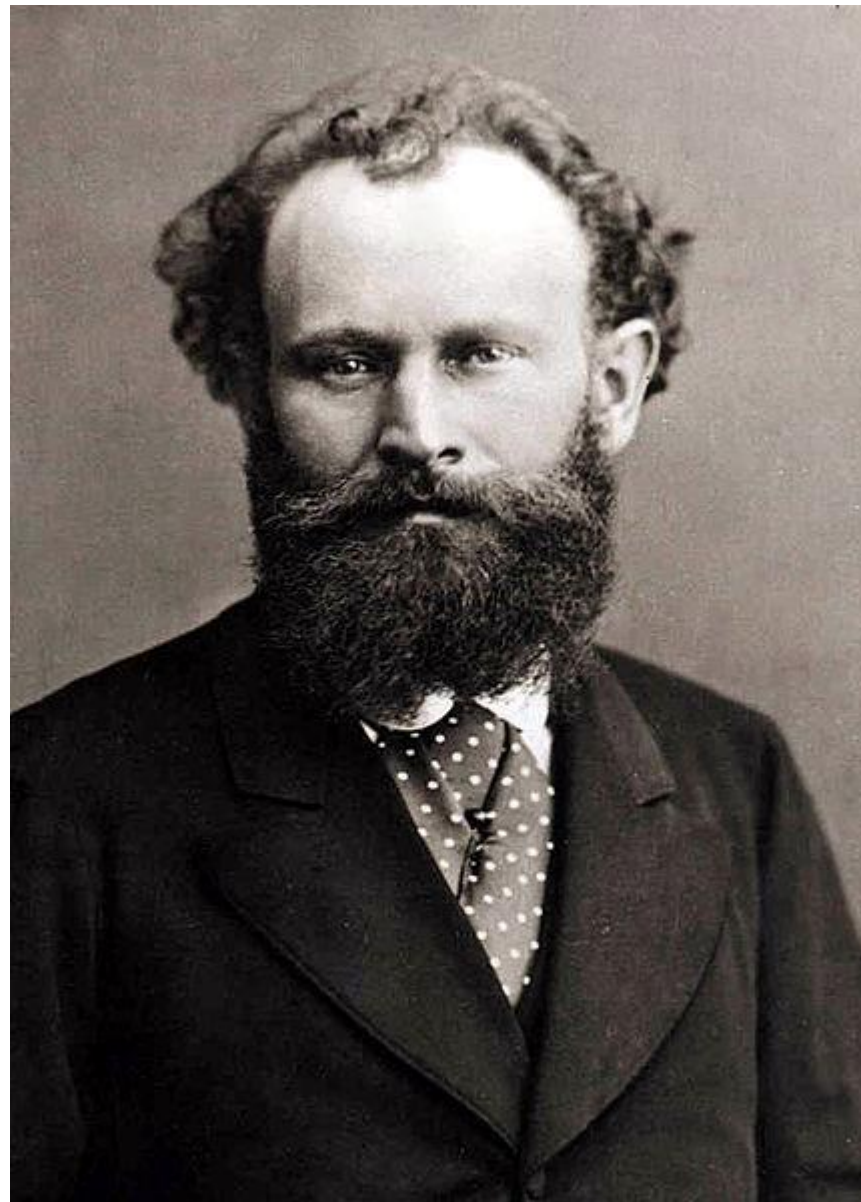
- Képzőművészeti kísérlet, amely 1994-től elsősorban két művész (Gálik András és Havas Bálint) kezdeményezéseként működik.
- A ~ elnevezés egy szabadon szerveződő, nyitott csoportosulás tevékenységét jelöli. Tudatosan kezelik azt a tényt, hogy művészeti tevékenységüket Kelet-Közép-Európában folytatják. Ezt a helyet, tapasztalati világukat és munkájuk színterét nem provinciának, hanem perifériának tekintik. (*Bordács Andrea*)

Eduard Manet (1832-1883): Reggeli a szabadban (1863)

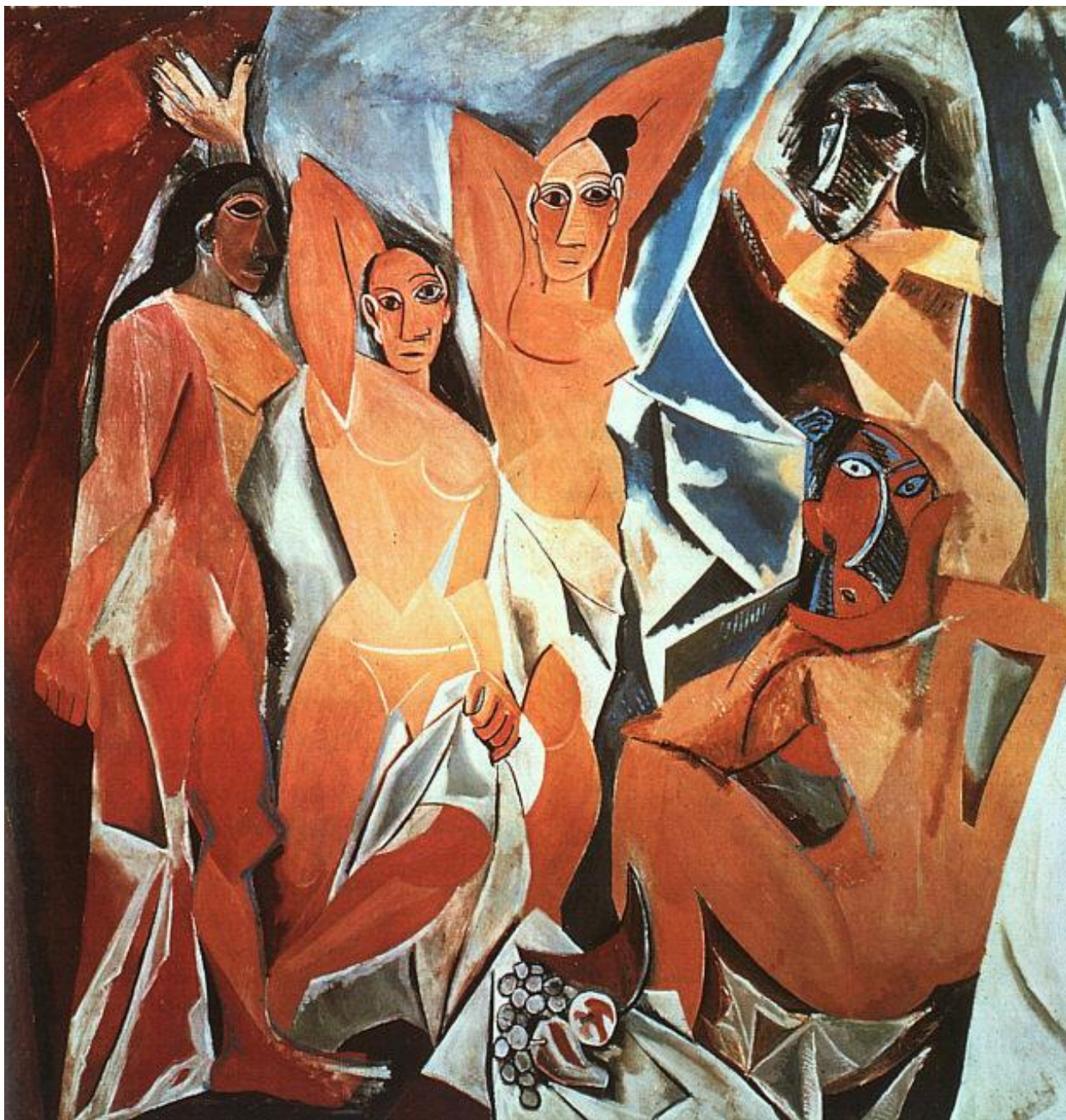
Balra fent: Marcantonio Raimond:
Páris ítélete (1515), Raffaello nyomán;
Balra lent és jobbra: Tiziano vagy
Giorgione: A vihar; Pásztori muzsika

Ms. print by Mara McAfee

Concept by Anne Beatts and Louisa Hymowitz

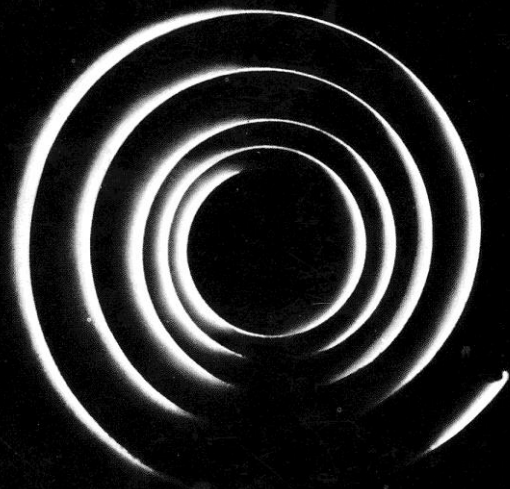

A művészet médiumának változásai

- Festészet – fotó – film: Moholy-Nagy László

MOHOLY-NAGY
LÁSZLÓ

FESTÉSZET
FÉNYKÉPÉSZET
FILM

CORVINA

Kamera nélküli felvétel

Fotogram: MOHOLY-NAGY

A művészet intézményrendszere

- Múzeumok, kiállítóhelyek, galériák.
- Kritika és kutatás (elmélet, történet)
- Oktatás

Művészet-e az építészet?

- Igen, mert...
- Nem, mert...
- Bizonyos részei, így ...
- Bizonyos feladatok, épülettípusok, így ...
- Bizonyos korszakok, így ...
- Bizonyos alkotók, ...
- De a modern építészet/a kortárs építészet.../A modern/a kortárs építészetben...

Nikolaus Pevsner

- Bevezetés Az európai építészet története c. munkába (eredeti megjelenés 1963, magyarul először 1972, majd több kiadás).
- Biciklitároló – székesegyház (building – architecture)
- Festészet: két dimenziós
- Szobrászat: három dimenziós
- Építészet: mindkettő + tér: legátfogóbb, összefoglaló.
- Esztétikai és szociális magasabbrendűség: kikerülhetetlen, „ezt a művészetet kötik a legszorosabb szálak az élet szükségleteihez...”

WETTERSTADT, ANNEKE
1910-1911
1910-1911
1910-1911

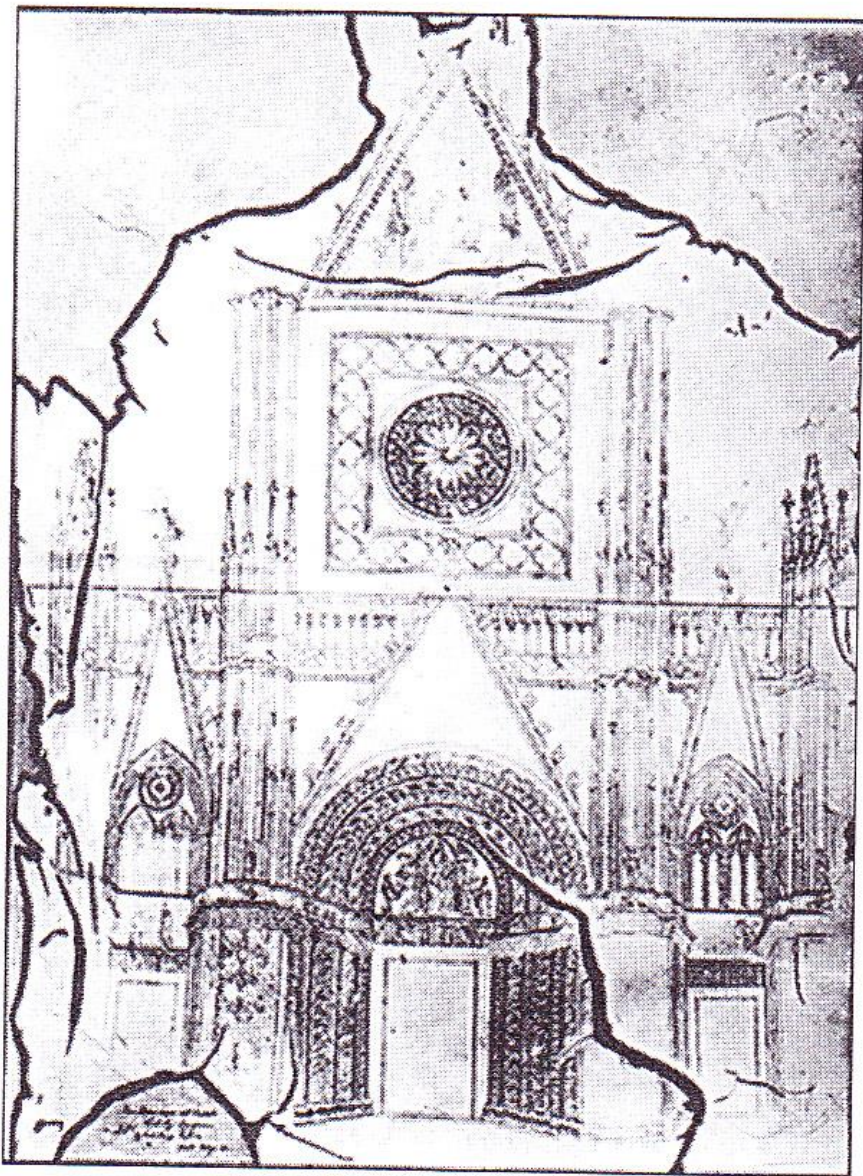
ITÁLIAI GÓTIKA

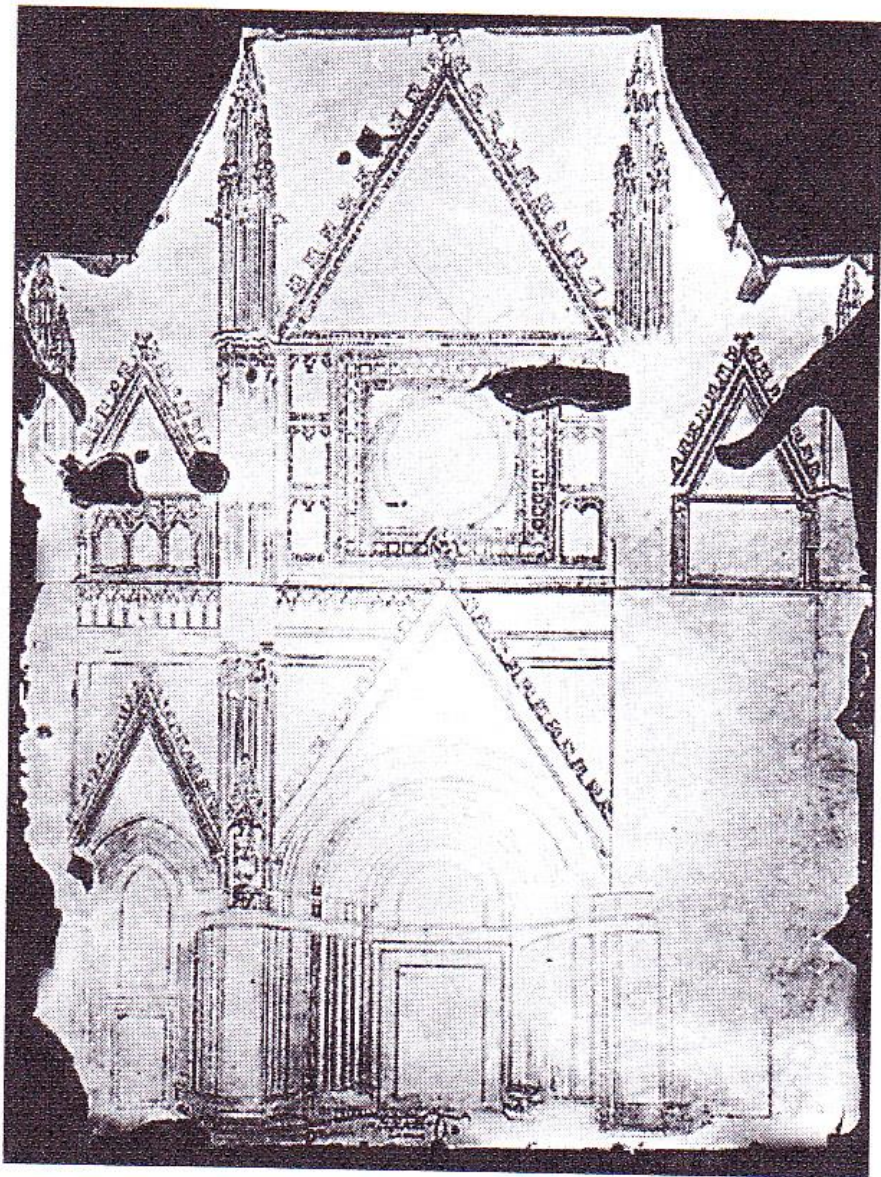

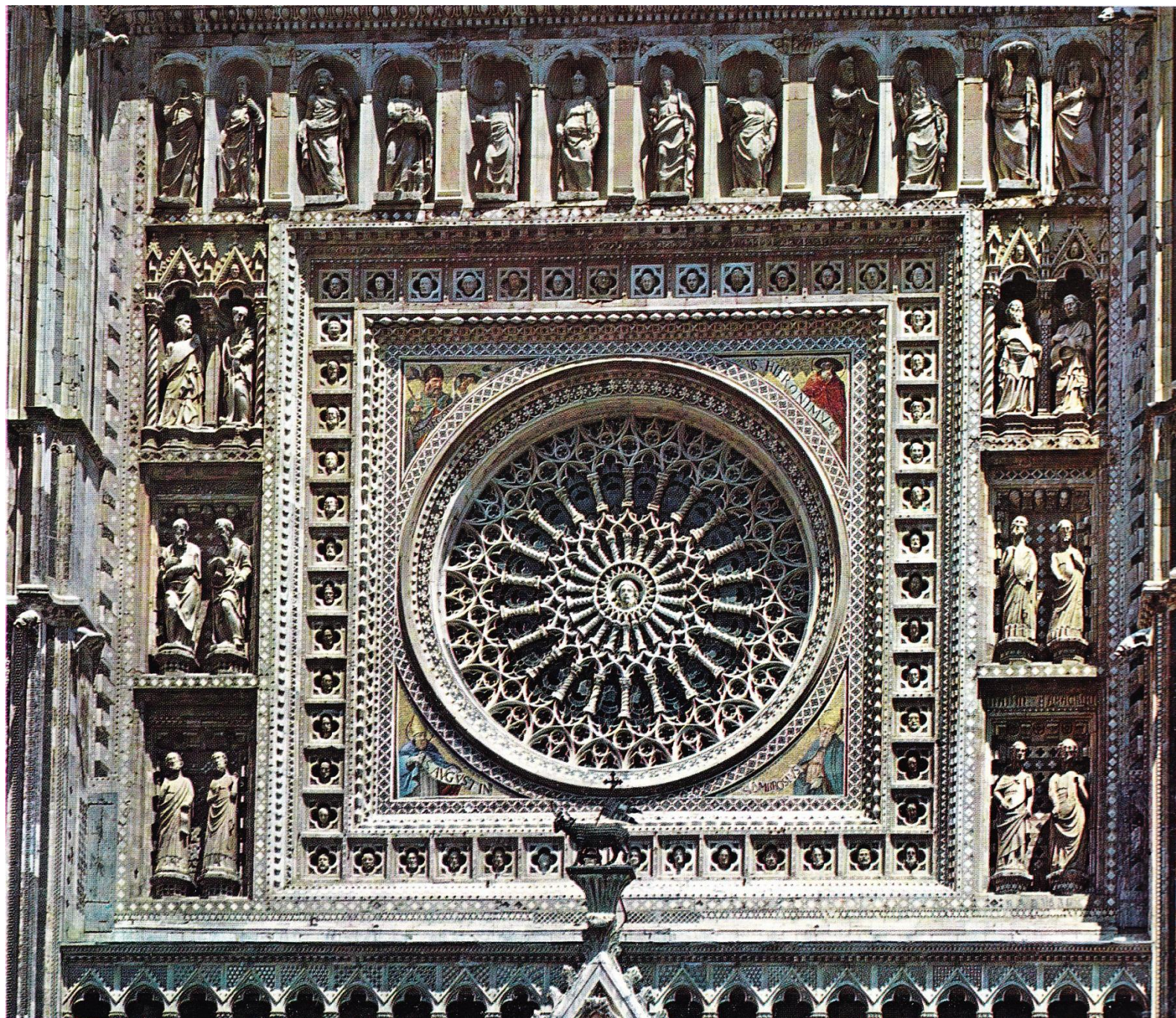

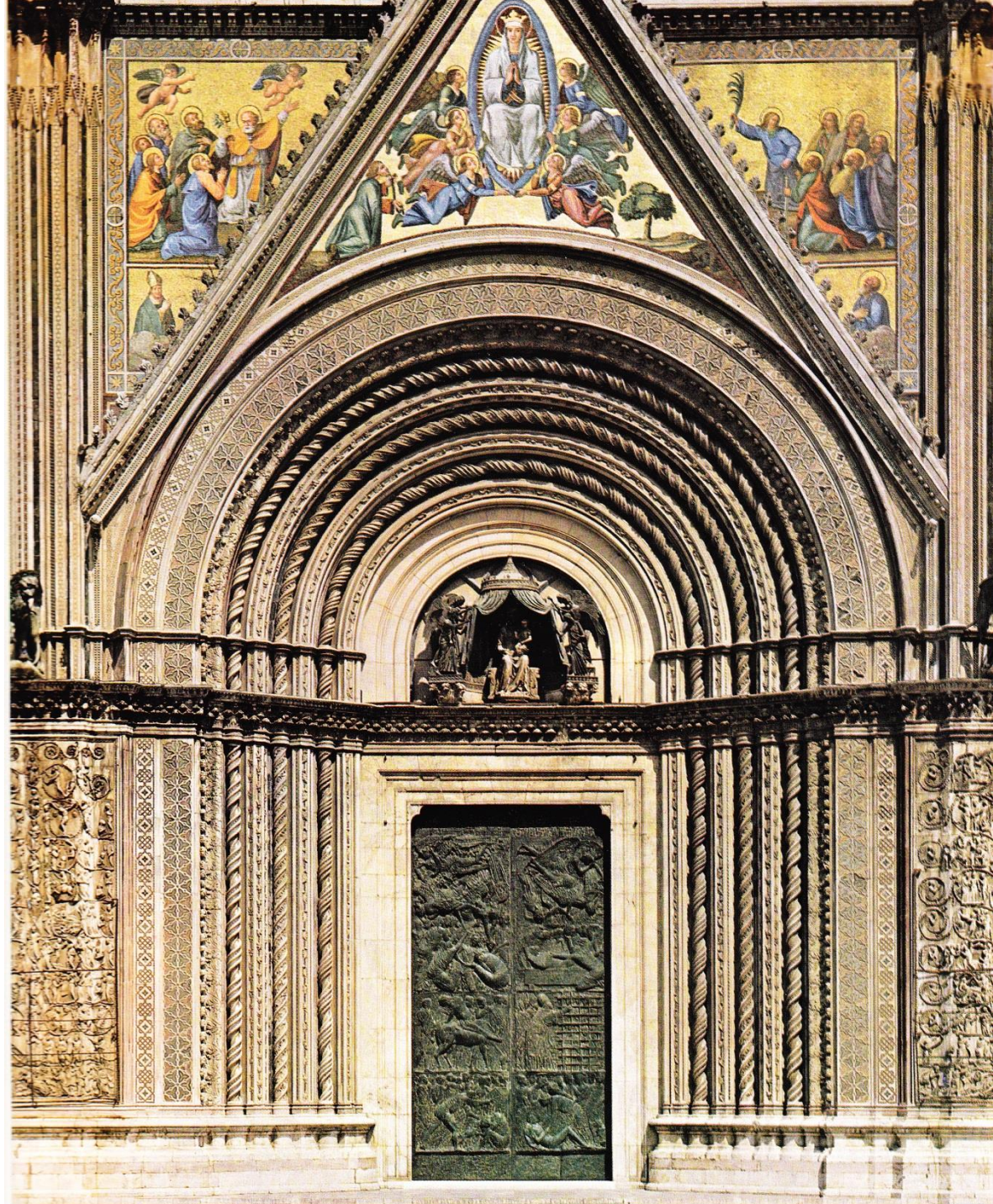
1

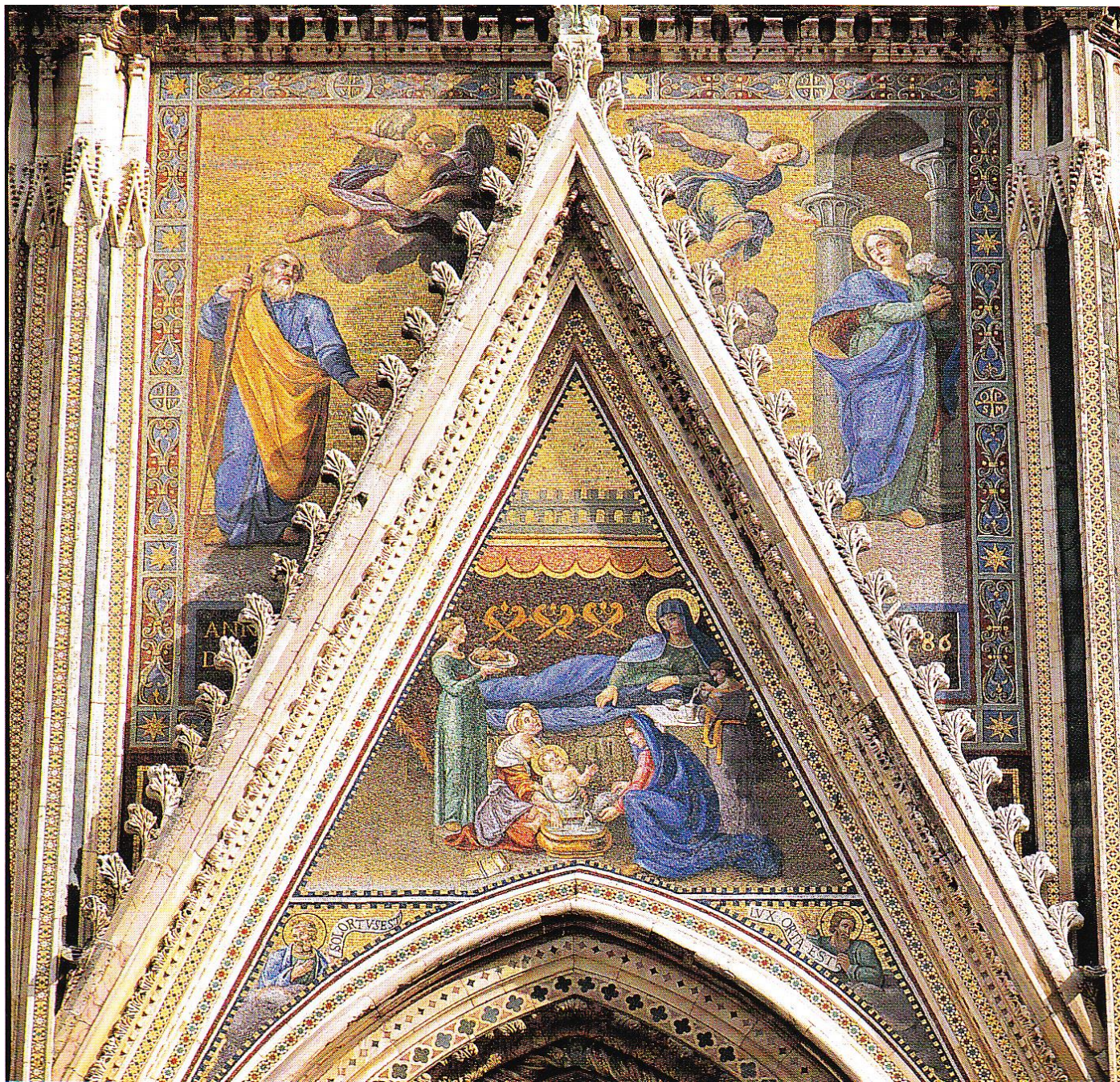

2

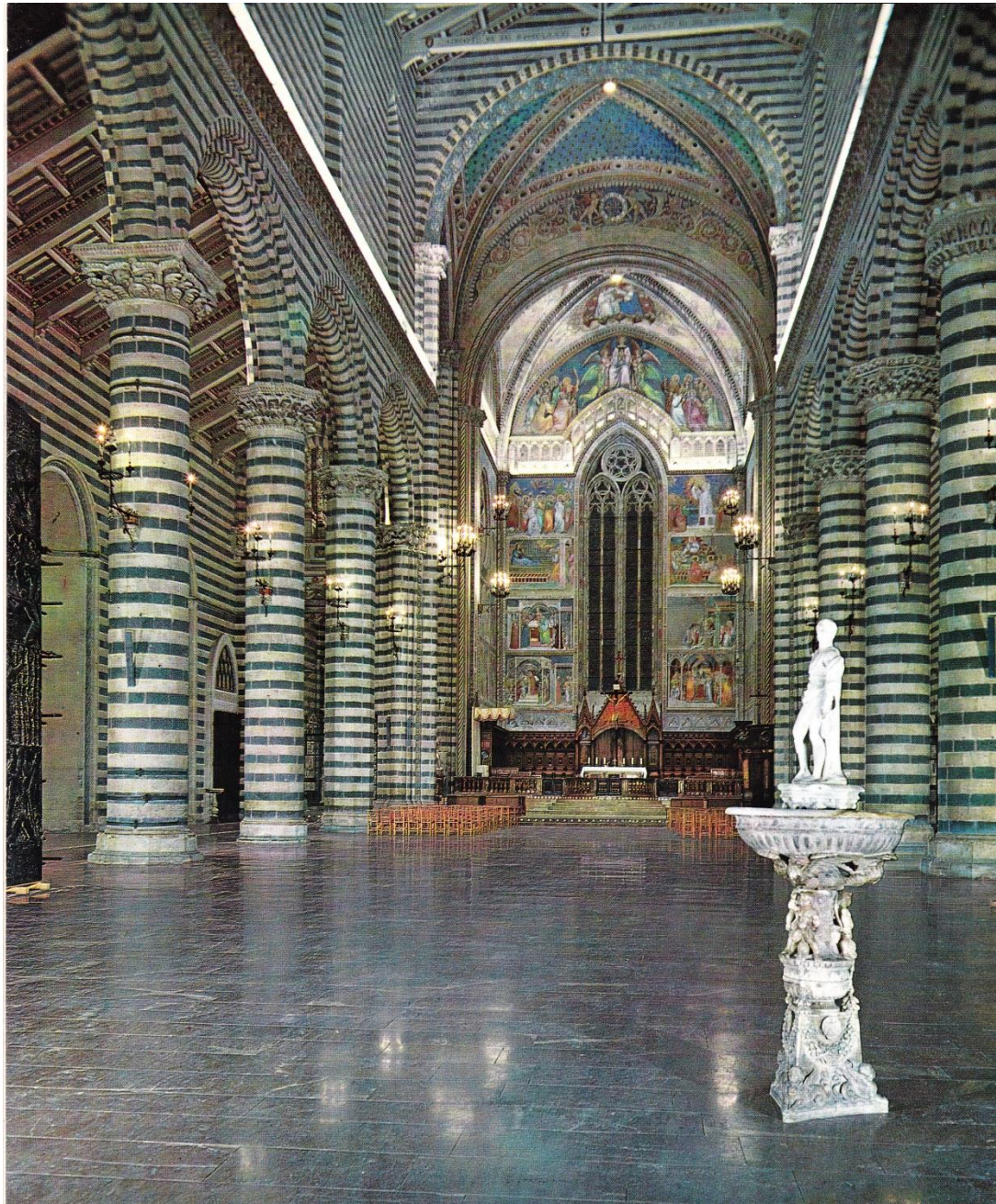

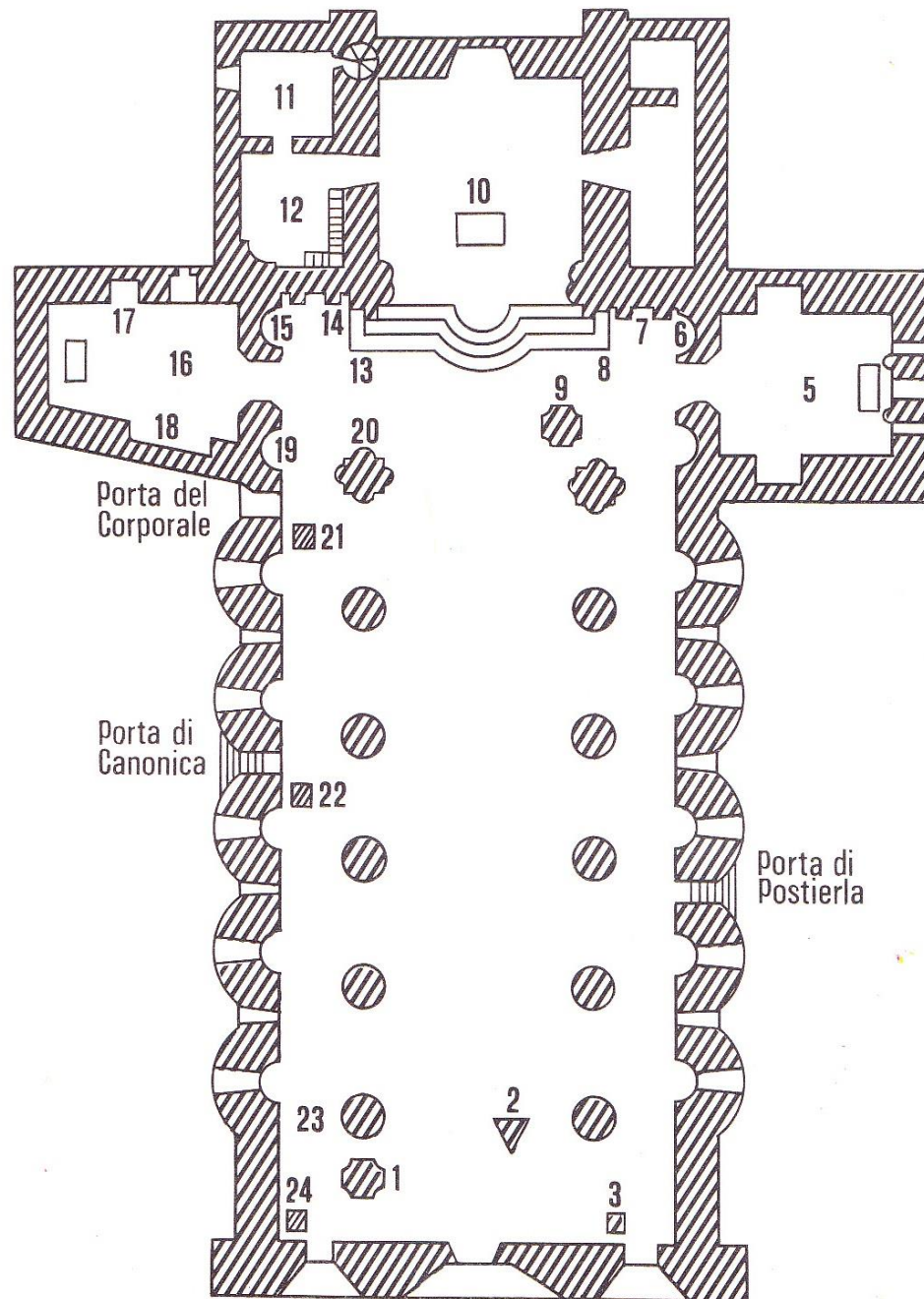

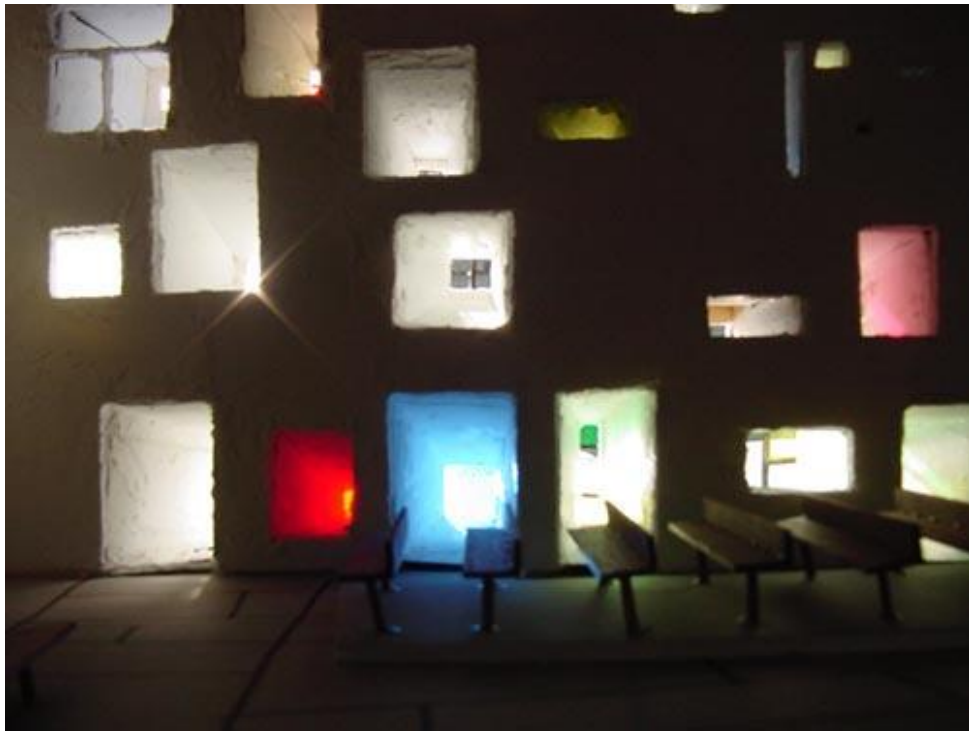

Az építészet esztétikájának sajátos vonásai (Roger Scruton)

- Funkció, rendeltetés, valamilyen gyakorlati feladathoz, szükséglethez kötődik.
- Adott helyhez kötöttség.
- A technikai fejlődés impulzusai
- Használat, a mindennapi életbe, tárgyi világába való beleszövődés.
- Nyilvános jelleg.
- Az építészet esztétikájának kidolgozása a legszorosabban összefügg a hétköznapi élet esztétikájának kidolgozásával.